

ŽELJEZNIČAR

BROJ 919 || LIPANJ 2022.

LIST HŽ INFRASTRUKTURE d.o.o.

AKTUALNOSTI

U tijeku proizvodnja novih vlakova

4

AKTUALNOSTI

Međunarodni dan svjesnosti o opasnostima na ŽCP-ima

6

EU FONDOVI

Radovi u visokom stupnju dovršenosti

10

HŽ INFRASTRUKTURA

VLAKOM IZ TRANSLAJTANIJE PREMA JUGU

PIŠE: Janka Fučić
FOTO: Janka Fučić

Tijekom svibnja i lipnja 2022. u Zagrebu su otvorene tri izložbe. Različitih su tematika, no sve tri dotiču se i željeznice. Postavljene su drugi put, odnosno ovoga puta u Zagrebu, a nakon što su pokazane javnosti u lokalnim sredinama. Svima je doprinos iz svojih zbirki dao i Hrvatski željeznički muzej.

Izložbu »Industrijska baština Hrvatskog zagorja«, koja je trenutno postavljena u Tehničkom muzeju »Nikola Tesla« u Zagrebu, tijekom ljeta 2021. u svojim je prostorima postavio Muzej seljačkih buna u Gornjoj Stubici. Izložba prati razvoj industrije na području Hrvatskog zagorja od početka 19. stoljeća.

Na samim počecima razvoj industrije u Hrvatskom je zagorju proizišao je iz vađenja sirovina, tj. rudarstva. Nakon što je u Radoboju pronađen sumpor, ukazala se potreba za ugljenom neophodnim za rafiniranje sumpora te je bio otvoren velik broj ugljenokopa. Ugljen je bio potreban i za pogon željezničkih lokomotiva koje su doprinijele daljnjemu gospodarskom zamahu. To je bilo moguće od 1886. kada su otvorene pruge Zaprešić – Varaždin – Čakovec te Zabok – Krapina.

Keramička proizvodnja, staklarska industrija, industrija građevnih materijala, farmaceutska industrija, drvna industrija, tekstilna industrija, industrija kože i obuće, energetska industrija, metalna industrija, industrija plastike i gume, industrija prehrambenih proizvoda uz razvoj rudarstva, ugljenokopa i željeznice na području Hrvatskog zagorja tijekom 19. i 20. stoljeća do danas predmeti su istraživanja kustosa, autora izložbe i kataloga Josipa Kajinića. Izložba ostaje otvorena u Tehničkom muzeju »Nikola Tesla« u Zagrebu do 24. srpnja 2022.

»Graditeljski odjeci Translajtanije« postavljena u Institutu Liszt – Mađarskome kul-

Industrijska baština Hrvatskog zagorja
– iz fundusa HZM-a

Industrijska baština Hrvatskog zagorja
– industrija stakla

turnom centru Zagreb izložba je koja je bila postavljena u izložbenome prostoru Pučkog otvorenog sveučilišta Velika Gorica. Nakon Austro-ugarske nagodbe 1867.

rijeka Leitha bila je granica između Cislajtanijske (zemlje s ove strane Lajte – Austrije) i Translajtanijske (zemlje preko Lajte – Ugarske). Zato je za naziv izložbe kojom

Radioničko-stambeni kompleks
državnih željeznica

Željeznička spona s Ugarskom

su prikazani građevinski dosezi mađarskih arhitekata krajem 19. i početkom 20. stoljeća s druge strane te rijeke upotrijebljen baš taj izraz. Leitha je rijeka sliva duljine 2138 km² koja nastaje u Austriji spajanjem rječica Schwarze i Pittena, a kod Mosonmagyaróvára u Mađarskoj uvire u Dunav. Grad Rijeka sa svojom neposrednom urbanom okolicom je zbog svojega položaja i važnosti za Ugarsku bila prostor na kojemu je izgrađen najveći broj građevina. U 1873. započela je izrada generalnoga urbanističkog plana Rijeke kojim je zacrtan, a potom i izgrađen cijeli novi dio grada izvan povijesne jezgre. Treba istaknuti to da su tada u grad uvedeni željeznička pruga i prateća infrastruktura. Među arhitektima kao što su Győző Czigler (projekt Sudbene palače), Alajos Hauszmann (projekt Guvernerove palače), Vilmos Freund (projekt Palače Adria u Rijeci) i niz ostalih treba istaknuti arhitekta Ferencza Pfaffa koji je ostavio neizbrisiv trag u željezničkome sustavu. On je 1889. projektirao zgradu riječkoga kolodvora, a 1890. i zgradu novoga zagrebačkoga željezničkoga kolodvora. U Rijeci je na relaciji od današnjeg trga Žabica pa sve do Brguda izgrađeno i tridesetak željezničkih skladišta, a prema Pfaffovu projektu iz 1890. izvedena je i zgrada Glavne blagajne i otpreme željezničkih skladišta. Zagrebački glavni kolodvor, koji je dovršen 1892., zahvaljujući njegovoj neorenesansnoj monumentalnosti vrhunac je Pfaffova projektantskog umijeća. Godine 1901. prema projektu Ferencza Pfaffa izgrađena je i reprezentativna palača za potrebe Ravnateljstva Kraljevskih ugarskih željeznica. Taj je arhitekt također autor većine zgrada prostornoga sklopa Strojarnice državne željeznice, izgrađenoga jugoistočno od Glavnoga kolodvora, trnjanskoga vodovoda državnih željeznica, a bio je i projektant većine samostojećih višestambenih zgrada u obližnjemu stambenom naselju službenika i činovnika Mađarskih državnih željeznica kao i stare kolodvorske pošte iz devedesetih godina 19. stoljeća. Kustos i autor izložbe i kataloga jest Boris Dundović iz Instituta za povijest umjetnosti iz Zagreba, a izložba je nastala u sklopu bilateralnoga znanstvenoistraživačkoga projekta »Arhitektonski susreti Hrvatske Mađarske: Modaliteti strukovne razmjene znanja 1900. – 1945.«. Vodite-

ljica projekta s hrvatske strane jest Tamara Bjažić Klarin. Izložba se može pogledati do 15. rujna, osim tijekom pauze u srpnju, u Institutu Liszt – Mađarskome kulturnom centru Zagreb u Cesarčevoj 10.

»Vlakom prema jugu« naziv je izložbe čija je okosnica 60 godina suradnje Instituta za arheologiju iz Zagreba i Muzeja grada Šibenika. Izložba je u jesen 2021. bila postavljena u Muzeju grada Šibenika.

Riječ je o arheološkim nalazima i iznimnim arheološkim lokalitetima Danila i Murtera, antičkih Ridera i Kolenta, no ponajprije o onome javnosti manje poznatome, dostupnome dijelu arheologije – arheološkim istraživanjima, terenskome radu, dokumentaciji koja je prikazana preko arhivske građe i sjećanja onih koji su na tim terenima radili kao studenti i mladi arheolozi ili radnici, a koji su do Šibenika putovali vlakom, tada neizostavnim prometnim sredstvom.

Na izložbi su većinom prikazana istraživanja arheološkoga nalazišta Danilo – Bitinje na šibenskome području, gdje su otkriveni veliki sektori naselja danijske kulture. Tamo je istraženo oko 2700 m² naselja gdje se živjelo od 5300. do oko 4900. prije Krista. Istraženi ostaci samoga naselja su brojni, obuhvaćaju tragove nadzemnih kuća građenih od drva i glinastoga premaza, kamena popločenja otvorenih prostora, suhozidne ograde i ukopane objekte (skladišne i druge jame). Danijska kultura je, međutim, puno poznatija po lončarskim predmetima, među kojima se ističe posuđe ukrašeno urezanim kontinuiranim spiralama te geometrijskim slikanim motivima. Autori izložbe i izložbenoga prospekta su Goranka Lipovac Vrkljan, Toni Brajković i Ana Konestra. Izložba ostaje otvorena do kraja rujna u prostoru Instituta za arheologiju u Ulici kralja Zvonimira 6 u Zagrebu.

Plakat izložbe »Vlakom prema jugu«

Arheološki izložci

IZDVOJENO

AKTUALNOSTI

U tijeku proizvodnja novih vlakova

4

AKTUALNOSTI

Međunarodni dan svjesnosti o opasnostima na ŽCP-ima

6

EU FONDOVI

Radovi u visokom stupnju dovršenosti

10

RADOVI

Obnova nasipa, usjeka i tunela na riječkoj pruzi

12

HŽ CARGO

HŽ Cargo novom aplikacijom digitalizira i modernizira poslovanje te ostvaruje uštede

14

ZANIMLJIVOSTI

Gutmannov vlak Guco zasjao punim sjajem

24

IMPRESUM

ŽELJEZNIČAR

list HŽ Infrastrukture d.o.o.

NAKLADNIK: HŽ Infrastruktura d.o.o.

ZA NAKLADNIKA: Ivan Kršić

GLAVNI UREDNIK: Ivan Kartelo

IZVRŠNI UREDNICI: Branimir Butković, Oskar Pigac

JEZIČNE UREDNICE: Nataša Bunijevac, Ružica Stanić

DIZAJN: Oskar Pigac

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: HŽI

ADRESA UREDNIŠTVA:

Zagreb, Branimirova 27
 telefon: +385 (0) 1 4534 288
 telefaks: +385 (0) 1 4572 131
 www.hzinfra.hr

NAKLADA: 750 primjeraka

TISAK: HŽ Putnički prijevoz d.o.o., Zagreb

RIJEČ UREDNIKA

Drage kolegice i kolege,

tradicionalno u lipnju obilježava se Međunarodni dan svjesnosti o opasnostima na željezničko-cestovnim prijelazima. Kao i svake godine obilježila ga je i HŽ Infrastruktura akcijom »Vlak je uvijek brži«. Ovaj put akcija je održana na prijelazu Trnava, a podržala ju je i ekipa Jutarnjeg kluba Narodnog Marko Bratoš i Dora Srdar.

Na isteku mjeseca ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković posjetio je proizvodne pogone Končara gdje se proizvode novi vlakovi HŽ Putničkog prijevoza. U sklopu projekta sufinanciranog EU-ovim sredstvima »Obnova voznog parka HŽ Putničkog prijevoza novim elektromotornim vlakovima« proizvodi se 21 elektromotorni niskopodni vlak, od kojih će 11 voziti u gradsko-prigradskom, a 10 u regionalnome prijevozu. Proces proizvodnje vlakova ide jako dobro i prvi bi trebao biti gotov do kraja ove godine. Nastavkom nabave vlakova do kraja 2024. u prometu će biti 70 novih vlakova, što će činiti više od 50 posto novih vlakova u floti HŽPP-a.

Da bi vožnja novim vlakovima bila ugodnija, neophodno je modernizirati pruge, što HŽ Infrastruktura kroz brojne projekte obnove i radi. Ovaj put donosimo vijesti s pruge za lokalni prijevoz između Vinkovaca i Vukovara, gdje se radovi sufinancirani EU-ovim sredstvima izvode prema planu.

Na riječkoj pruzi izvode se radovi na obnovi nasipa, usjeka i tunela na dionicama Zalesina – Delnice, Lokve – Fužine i Drivenik – Plase, a s obzirom na konfiguraciju terena, radovi su prilično zahtjevni.

Na kraju spomenimo dvije dobre vijesti. Na tržištu željezničkih usluga u Republici Hrvatskoj u prvome tromjesečju 2022. trenutnim željezničkim prijevozom prevezeno je 11,6 posto više robe uz 9,4 posto više ostvarenih tonskih kilometara u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U prvome tromjesečju 2022. broj prevezenih putnika veći je za 34,6 posto, a broj putničkih kilometara za 35,3 posto u odnosu na isto razdoblje 2021.

glavni urednik lista "Željezničar"
 Ivan Kartelo

